Regionale Nota van Beantwoording voor Adviesraden Sociaal Domein

Concept Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032

d.d. 9 februari 2026

Inleiding

Op 12 november 2025 heeft de bestuurscommissie Maatschappij van Holland Rijnland ingestemd met ter besluitvorming brengen van het concept Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg 2026-2032. Alle dertien Adviesraden Sociaal Domein hebben een advies uitgebracht aan de colleges van B&W. Deze adviezen en de beantwoording zijn in deze nota verwerkt en worden ter besluitvorming in de colleges geagendeerd. Per gemeente is het advies en de beantwoording opgenomen in deze nota. De adviezen zijn zowel op regionaal en lokaal niveau beantwoord.

Het regionale beeld laat zien dat het Regionaal Beleidskader als kader voor de Maatschappelijke Zorg positief is ontvangen. De regiovisie en de centrale ambities worden breed gedragen. Ten aanzien van de koers naar Wonen Eerst voor de komende jaren wordt positief geadviseerd. Het betrekken van ervaringsdeskundigheid is naar aanleiding van de adviezen meer uitgewerkt in dit regionaal beleidskader.

Adviezen en Beantwoording

Adviesraad	**Advies/opmerking:**	**Reactie van het college:**
Adviesraad Leiderdorp	De adviesraad constateert dat het concept regionaal beleidskader Maatschappelijke zorg Holland Rijnland een goed doordacht document is, waarin alle aspecten die van belang zijn aan bod komen en onderschrijft de genoemde uitgangspunten. We	Wij danken u voor uw positieve reactie op het regionaal beleidskader. De aanpak vraagt zoals u ook aangeeft inzet vanuit de gemeenten en vanuit de regio om de Maatschappelijke Zorg te blijven versterken en verbeteren voor onze inwoners. Onze ambitie is ook om hier de komende periode ons volop voor in te blijven zetten.

	beseffen dat deze aanpak veel vergt van de ambtelijke organisatie bij de deelnemende gemeenten. Prettig om te lezen dat er aandacht is voor onder meer de 18+ 18- doelgroep en ontschotting bij de financiering. Er zijn een aantal aandachtspunten die de adviesraad wil stellen en onder de aandacht wil brengen. <u>Aandachtspunten met name gericht op de uitwerking van de visie.</u> 1. Visie versus uitvoering Het betreft een visie document hetgeen richting geeft aan uitvoering. Bij de uitwerking hiervan is het vanuit clientperspectief van belang dat er aandacht is voor de volgende aspecten - Zorg voor een aanbod dat licht, middelzwaar, zwaar en specialistische begeleiding bevat. Er geen inwoners tussen wal en schip dreigen te vallen, het blijft tenslotte maatwerk. - Maak het mogelijk dat vrij eenvoudig begeleiding kan worden op- of afgeschaald, hiervoor geen ingewikkelde procedures nodig zijn. - Er is wellicht toch een beperkte groep inwoners waarbij het niet lukt om zelfstandig te wonen, een beperkt aantal plaatsen voor opvang, al dan niet kortdurend, is dan wenselijk. - -Het realiseren van eigen woonruimte legt extra druk op de verdeling van beschikbare woningen. Dit uitgangspunt is behoorlijk ambitieus en vraagt om goede afspraken met woningcorporaties over het maatschappelijk verantwoord verdelen van beschikbare woningen.	1. <u>Aandachtspunten met name gericht op de uitwerking van de visie</u>. Het regionaal beleidskader is, zoals u ook aangeeft, een kader op hoofdlijnen met een visie en ambities op regionaal niveau. Het beleidskader sluit goed aan op het Programmaplan van de Leidse Regio en landelijke adviezen en ambities. Bij het proces van het beleidskader is het panel van Lumen met inwoners met ervaringsdeskundigheid betrokken. In de subregio's wordt dit panel ook op regelmatige basis gevraagd mee te denken over het beleid. De ondersteuning die voor onze inwoners beschikbaar is noemen we passende ondersteuning. Via arrangementen van verschillende zwaartes passend bij de ondersteuningsvraag van de inwoner. Zo kunnen we zorgen voor maatwerk naar de behoefte van de inwoner. Het op- en afschalen van begeleiding (ondersteuning) waar u over adviseert, wordt al in de praktijk toegepast als maatwerk via arrangementen in de ondersteuning binnen een woonvoorziening en ambulante begeleiding. Binnen de Wmo gaat op- en afschalen relatief eenvoudig. De voornaamste uitdaging ligt hem in het op- en afschalen tussen de verschillende domeinen. Dit heeft dan ook aandacht gekregen in het regionaal beleidskader en wordt aan gewerkt. We erkennen ook dat er altijd een groep inwoners zal zijn, waarbij de Maatschappelijke Opvang noodzakelijk zal blijven, nu en in de toekomst. Het doorontwikkelen naar Wonen Eerst is een ambitie en beslaat een langere periode waarbij wij intensief zullen samenwerken met het domein wonen, de aanbieders van ondersteuning en de woningcorporaties. Samen met onze partners zal worden bekeken –hoe we binnen de huidige krappe woningmarkt- voor dak- en thuisloze inwoners een woonplek kunnen realiseren.

	2. Instellingen die nu opvang bieden Afbouw van cliënten betekent minder inkomsten. De instelling houdt echter wel kosten voor vastgoed en personeel. Maak hier goede afspraken over, zodat er motivatie is om mee te werken aan de nieuwe werkwijze. Uiteraard wil de adviesraad op de hoogte worden gehouden van de volgende stappen en betrokken blijven bij dit onderwerp. Hij ziet een reactie gaarne tegemoet.	2.U kunt in de voorgaande tekst meer lezen ter beantwoording van uw opmerking. Als adviesraad wordt u door middel van de lokale jaarverslag en nieuwsbrieven vanuit het Programmateam maatschappelijke zorg Leidse regio uiteraard blijvend geïnformeerd.
Adviesraad	**Advies/opmerking**	**Reactie van het college**
Adviesraad Oegstgeest	Heldere regiovisie en ambities “Iedereen heeft recht op een eigen, veilige en passende woonplek, met ondersteuning waar nodig. Maatschappelijke Opvang is slechts tijdelijk; het streven is om de opvang zoveel mogelijk overbodig te maken.” Deze uitnodigende visie is in het beleidskader naar onze mening helder en duidelijk uitgewerkt aan de hand van de ambities – Preventie, Wonen Eerst en Passende ondersteuning en sluitend netwerk. De bijbehorende infographic vat het geheel duidelijk samen. Het beleidskader bouwt hiermee duidelijk voort op het programmaplan van de Leidse Regio en landelijke adviezen en ambities.	Dank u voor uw positieve reactie over de helderheid en duidelijkheid van de regiovisie en ambities. De door u geconstateerde aansluiting tussen het Regionaal Beleidskader en het Programmaplan van de Leidse regio kunnen wij bevestigen. Het beleidskader geeft de regionale hoofdlijnen en ambities van Holland Rijnland aan voor de komende jaren, waarbij de landelijke ambities een belangrijk uitgangspunt vormen.
	Wij zien echter drie risicofactoren die in het beleidskader naar onze mening onvoldoende zijn geadresseerd: **Vroegtijdige signalering** Alle inspanningen op dit gebied ten spijt zullen er toch een heel aantal mensen zijn die niet in beeld (willen) zijn en daarmee toch in moeilijkheden komen. Het is de vraag of meer inspanningen zullen leiden tot meer preventie. Het advies is om realiteit aan te brengen in de (maakbaarheid van de) verwachtingen.	U geeft aan 3 risicofactoren te onderkennen in het beleidskader. In ons antwoord reageren we per door u aangegeven risicofactor: **Vroegtijdige signalering** In het beleidskader verwoorden we waar de regio extra op in wil zetten. Het is, ondanks alle inzet, niet altijd mogelijk iedereen te bereiken. We herkennen dat de realiteit soms weerbarstig is zoals uw opmerking dat soms inwoners niet op tijd in beeld (willen) zijn. Dit hoeft het stellen van ambities niet in de weg te zitten. Door Maatschappelijke Zorg zoveel mogelijk dicht bij de inwoners te organiseren, proberen we zo goed mogelijk in te zetten op het tijdig signaleren van inwoners die zich in een kwetsbare positie bevinden.
	Samenwerking en samenhang Het beleidskader noemt herhaaldelijk dat samenhang in de ondersteuning en samenwerking tussen alle partijen (inwoners, gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties) cruciaal is voor het realiseren van de ambities. De gezamenlijke verantwoordelijkheid en inzet van alle partners wordt sterk	**Samenwerking, samenhang en de weerbarstigheid van de praktijk** Uw constatering over de weerbarstigheid van de praktijk herkennen wij ook binnen de regio en onze gemeente. We zien wel in de praktijk dat we door samen aan de opgaven te werken we stappen vooruit maken.

	benadrukt. De praktijk is helaas, zoals we mede uit de media weten weerbarstiger. Dit blijkt ook goed uit de citaten van ervaringsdeskundigen zoals opgenomen in het Programmaplan van de Leidse regio. Dan blijken partijen naast elkaar te werken, worden mensen toch zonder een vervolgoplossing uit huis gezet of worden problemen van inwoners onvoldoende gesignaleerd. De mogelijk tekortschietende samenwerking tussen partijen wordt niet besproken in het beleidskader waardoor het geheel onbedoeld toch enigszins klinisch aan doet. Ook de inbreng van ervaringsdeskundigen wordt vaker genoemd maar niet concreet gemaakt.	Zowel lokaal als regionaal wordt bij verschillende bijeenkomsten, acties en opstellen van beleid samengewerkt of gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigheid. Ook de partners waarmee we werken doen dit. Wij nemen echter uw suggestie ter harte om in het beleidskader meer in te gaan op de rol van ervaringsdeskundige inwoners.
	Het document ademt het nodige maakbaarheidsdenken uit. Op deze wijze worden er hoge verwachtingen gewekt, die hiermee o.i. onvoldoende goed gemanaged worden. Het is nl. de vraag hoe haalbaar de doelen zijn. Ook vanwege onzekerheden op financieel terrein. Liever zien wij realistische doelen, een heldere risico beschrijving en scenario's die hier een antwoord op kunnen zijn.	Ten aanzien van uw reactie op het 'maakbaarheidsdenken': In een beleidskader geeft je aan wat je in de toekomst wilt bereiken. Daarbij moet je de ambities aangeven. Het regionaal beleidskader beslaat een periode van zes jaar waarin we aan deze ambities met elkaar werken. In de programmaplannen in de subregio's en in het regionale jaarplan worden deze verder vormgegeven
	Tot slot noemen we drie detailopmerkingen: • In het schema op pagina 22 ontbreken de "vinkjes" bij de Voortgangsrapportage (uitvoering en beleidskader) voor 2027. • In de meerjarenbegroting op pagina 23 ontbreekt het jaar 2026. • De op pagina 24 genoemde bijlage 3 met gegevens van de Maatschappelijke Zorg in Holland Rijnland ontbreekt.	Wij danken u voor uw detailopmerkingen. Deze verwerken we in de aangepaste versie van het regionaal beleidskader dat in besluitvorming wordt gebracht. Het jaar 2026 in het meerjarenoverzicht is het nu lopende jaar en kan daarom niet toegevoegd worden. Dit moet zijn bijlage 2, dit wordt aangepast.
Adviesraad	**Advies/opmerking**	**Reactie van het college**

Adviesraad Leiden	In onderstaand advies vragen wij aandacht voor een aantal onderwerpen die wat ons betreft onvoldoende naar voren komen in het kader, de kernuitgangspunten en de geformuleerde drie centrale ambities: preventie, Wonen Eerst, passende ondersteuning & een sluitend netwerk. We adviseren onderstaande aanbevelingen ook mee te nemen bij het programmaplan Leidse regio, dat ieder jaar geactualiseerd wordt. 1. Als Adviesraad hebben we bij het plan van aanpak en uitvoeringsagenda 16-27-jarigen eerder kritische opmerkingen gemaakt ten aanzien van het doel om maatschappelijke opvang overbodig te maken. Zo zijn we ook kritisch op de gezamenlijke visie van voorliggend kader waarin gesteld wordt dat de Maatschappelijke Opvang 'zoveel mogelijk overbodig wordt gemaakt'. Deze visie verhoudt zich moeilijk tot de dagelijkse realiteit van het tekort aan passende woonruimte in onze regio. Zo lang dit tekort nog substantieel is, kan niet verwacht worden dat de opvang overbodig wordt. Wij adviseren deze visie van meer realiteitszin te voorzien en de betreffende passage achterwege te laten. Verder adviseren we de maatschappelijke opvang (ondersteuning en faciliteiten) niet te sluiten of af te bouwen voordat duidelijk is wat de effecten van gevoerd beleid zijn.	Wij danken u voor uw advies en uw betrokkenheid bij de Maatschappelijke Zorg. We geven onze reactie per aanbeveling die u heeft geformeerd. Het programma Maatschappelijke Zorg Leidse regio wordt niet ieder jaar geactualiseerd. Wel wordt er ieder jaar een werkplan met acties voor het lopende jaar opgesteld. Uw opmerkingen zijn meer beleidsmatig van aard en worden ter harte genomen. 1. In de regionale visie staat zoals u aangeeft, geformuleerd dat we als doel de Maatschappelijke Opvang zoveel mogelijk overbodig willen maken. Er zullen altijd inwoners blijven, waarbij de Maatschappelijke Opvang noodzakelijk is. Hierbij gaan we wel uit dat verblijf in een opvanglocatie zo kort mogelijk zal zijn. Als op langer termijn met Wonen Eerst meer inwoners direct een woonplek krijgen, kan dit betekenen dat er minder Maatschappelijke Opvang plekken nodig zijn. In het programmaplan Maatschappelijke zorg Leidse regio is de ambitie opgenomen dak- en thuisloosheid voor een brede groep dak- en thuislozen terug te dringen. Uit de Ethos blijken dit voor een groot deel inwoners jonger dan 27 jaar te zijn. Samen met onze partners zijn we aan het onderzoeken hoe we dit het beste kunnen aanpakken. Medio 2026 zullen bijvoorbeeld gestart worden met een pilot Wonen Eerst voor jongeren, maar we bieden nu ook al tijdelijk huisvesting. De weg naar minder opvang en verminderen van dak- en thuisloosheid is nog een lange weg. Voorlopig is van afbouwen van opvang nog geen sprake.
	2. We adviseren het cliëntperspectief van mensen die te maken hebben of krijgen met de maatschappelijke zorg pregnanter te laten doorklinken in het kader. Nu is onvoldoende duidelijk hoe deze doelgroep, die zeer divers is, vroegtijdig betrokken wordt bij de ontwikkeling van dit beleid. We denken hierbij vooral ook aan ex-gedetineerden, verslaafden en dak- en thuislozen zonder schulden.	2. We zijn het met u eens dat de inbreng van inwoners met ervaringsdeskundigheid duidelijker kan worden weergegeven in het regionaal beleidskader. We gaan daar de tekst op aanpassen.
	3. In het kader wordt gesteld dat uitgegaan wordt van de brede doelgroepbenadering gebaseerd op de ETHOS-light definitie. Wat bij deze telling in onze regio in 2024 naar voren kwam, was dat dak- en thuisloze mensen, die eerder niet goed in beeld waren, niet in aanmerking komen voor opvang. Hieronder vallen bijvoorbeeld ook de zeer schrijnende situaties van dakloze vrouwen met minderjarige kinderen die nergens terecht kunnen.	3.Ten aanzien van de brede doelgroep benadering zijn we het met u eens dat het zicht op de doelgroep veel beter is geworden. Dat is ook het uitgangspunt van het beleidskader, we gaan uit van de brede doelgroep. Uit de Ethos telling kwam een brede doelgroep van dak en thuisloze inwoners in beeld, waaronder dakloze vrouwen met kinderen. In de Leidse regio wordt samen met ouder(s) gezocht naar een (tijdelijke) oplossing (opvang/hotel/in sociaal netwerk/urgentie ed).

	We vragen in voorliggend kader aandacht voor deze onderbelichte groep en adviseren hier beleid voor te formuleren.	
	4. Naast de data-analyses, de monitoring door het Regionaal Dashboard Maatschappelijke Zorg, de jaarlijkse rapportages aan de commissie Maatschappij Holland Rijnland en de tussentijdse evaluaties in 2028 en 2030, adviseren wij inclusief onderzoek uit te voeren naar o.a. de ervaren regie, participatie en tevredenheid van cliënten om zo een duidelijk beeld hiervan te krijgen en te gebruiken bij het verbeteren van het beleid.	4. Dank u voor uw suggestie om onderzoek uit te voeren naar hoe we participatie en de ervaren tevredenheid van inwoners te betrekken bij de tussentijdse evaluatie van het regionaalbeleidskader in 2028 en 2030.
	5. Ten aanzien van de uitgangspunten ondersteuning dichtbij, preventie en vroegsignalering adviseren we laagdrempelige inloopplekken in te richten samen met de doelgroep. We zijn benieuwd in hoeverre ingezette acties uit 2025 om de informatievoorziening en de toegankelijkheid tot de maatschappelijke zorg te verbeteren hun vruchten hebben afgeworpen en zijn weerslag vinden in dit kader.	5. We kunnen moeilijk meten of de ingezette acties voor informatievoorziening zijn vruchten hebben afgeworpen. Er zijn verschillende wegen die inwoners belopen als zij (dreigend) dak- of thuisloos worden. Het beschikbaar maken van juiste informatie op deze plekken verdient blijvend aandacht. In 2026 wordt extra aandacht besteed aan beschikbare informatie voor de wijkteams. Op dit moment biedt Lumen een laagdrempelige inloopvoorziening waar ook dak- en thuisloze inwoners terecht kunnen. Binnen de Nieuwbouw van de Nieuwe Energie is tevens een huiskamer voorzien, waar iedereen welkom is.
	6. Wonen Eerst en Housing First: voorop staat dat inwoners een dak boven hun hoofd hebben met indien nodig passende ondersteuning en niemand tussen wal en schip belandt. We adviseren bij het vinden van passende huisvesting rekening te houden met de locatie van het aanwezig sociale steunnetwerk.	6. Onze inzet is dat inwoners een woonplek vinden zo dichtbij mogelijk bij de eigen leefomgeving. Dit draagt ook bij aan het herstel. In verband met de woning schaarste zal dit wel een uitdaging zijn en niet altijd gegarandeerd kunnen worden.
Adviesraad	**Advies/opmerking**	**Reactie van het college**
Adviesraad Zoeterwoude	**Algemeen:** Lang stuk met veel herhalingen. Veel waardering voor alle ambities, maar er is veel wensdenken en er zijn weinig concrete maatregelen.	Wij danken u voor uw reactie op het concept regionaal beleidskader. Wat betreft uw opmerking onder **algemeen;** Dank voor uw waardering die u uitspreekt over de ambities. Tegelijkertijd merkt u ook op dat het weinig concrete maatregelen zijn. Dit beleidskader geeft de hoofdlijnen en ambities voor de komende beleidsperiode. In het vastgestelde programmaplan ‘Alle inwoners horen erbij 2023-2029' van de Leidse Regio staat de nadere uitwerking. Het programmaplan sluit inhoudelijk aan op het nieuwe vastgesteld regionaal beleidskader.

	Specifiek: Ad Management samenvatting Passende ondersteuning en 'tijdelijk' staan naast elkaar, maar is dit eigenlijk niet een tegenstelling? Dakloosheid is in de kern een woonprobleem, geen zorgprobleem. *Vraag is of dit inderdaad niets met elkaar te maken heeft? Wij betwijfelen dat.* Mocht een inwoner toch dakloos dreigen te raken door een huisuitzetting, dan is de ambitie dat er altijd een passend vervolg moet zijn. *Is dat vervolg er dan? Zo nee, wat dan?*	Ten aanzien van uw reactie onder **<u>specifiek;</u>** Het is geen tegenstelling; de geboden ondersteuning aan de inwoners is passend en is in de basis tijdelijk. Het is per inwoner maatwerk. In het regionaal beleidskader gaan we ervan uit dat de kern van dak- en thuisloosheid van inwoners in eerste aanzet het niet hebben van een (t)huis is. Een vaste woonplek zien wij als randvoorwaarde om te kunnen herstellen. Niet alle dak- en thuisloze inwoners hebben daarbij ondersteuning nodig (zie Ethos telling) Mocht (tijdelijke) ondersteuning nodig zijn dan moet deze beschikbaar zijn. Huisuitzetting willen we zoveel mogelijk voorkomen. Als een inwoner toch uit huis gezet wordt, willen we altijd een passende woonoplossing vinden. De aanpak in de convenant voorkoming huisuitzetting is vooral gericht op voorkomen van huurschulden. Uit de Ethos telling is naar voren gekomen dat ook relationele problemen tot huisuitzettingen leiden. Met corporaties willen we een aanpak realiseren die ook bij deze problematiek zoveel mogelijk wordt voorkomen dat tot huisuitzetting moet worden overgegaan, zonder een passende oplossing.
	Ad 4.1 Gemeenten hebben convenanten afgesloten met woningcorporaties, verhuurders en schuldhulpverlening om huisuitzettingen te voorkomen. Wie heeft hierbij de c*entrale regie?*	Ad 4.1 Het voorkomen van huisuitzettingen is een belangrijk middelen om Wonen Eerst tot een goed resultaat te brengen. Voor gemeenten is het van belang om hier regie op te voeren. De ene regio is hierin verder dan de andere regio.
	Ad 4.2 We zorgen ervoor dat er ondersteuning op maat is op het moment dat de inwoner dit nodig heeft. Hiervoor is het nodig dat in elke gemeente binnen Holland Rijnland voldoende passende en betaalbare woningen beschikbaar zijn. *Voor Zoeterwoude kan dit een probleem zijn, omdat hier weinig geschikte locaties beschikbaar zijn.*	Ad.4.2 Wij erkennen dat dit een uitdaging is. Echter dit ontslaat ons niet van de ambitie om gezamenlijk te zoeken naar geschikte mogelijkheden om passende woonplekken te creëren. Hierbij zal ook gekeken worden naar mogelijkheden binnen bestaande bouw.
	Ad 4.3 Partners werken goed samen voor inwoners en nemen verantwoordelijkheid om te voorkomen dat inwoners tussen wal en schip vallen. *Wij vragen ons af of dat al zo of is dit ambitie?* De ondersteuning is herstelgericht, op maat en gericht op het versterken van de eigen regie, participatie en zelfredzaamheid van	Ad.4.3 Voorkomen dat inwoners tussen wal en schip vallen is nu ook al een ambitie van alle partners, maar we zijn van mening dat hierin nog verbeteringen te behalen zijn. Zo is de inzet voor de brede dak- en thuisloze groep na de Ethos telling volop in beeld gekomen en zijn hiervoor de ambities weer aangescherpt. De ondersteuning wordt zo lang als nodig is geboden. Mocht blijken dat er een andere vorm van ondersteuning nodig dan bijvoorbeeld de Wmo, wordt gekeken

	inwoners. *We vragen ons af wat er gebeurt als herstel uitblijft of lang duurt?*	vanuit welke domein of wet de ondersteuning voortgezet kan worden. Voor inwoners die niet direct open staan voor ondersteuning kan, indien nodig, bemoeizorg (assertieve zorg) worden ingezet.
	Ad 4.3.2 • Afspraken en samenwerking stimuleren om samen verantwoordelijkheid te nemen voor inwoners die nu nog door de mazen vallen; • Zoveel mogelijk werken vanuit het perspectief van de inwoner op basis van maatwerk. *Uit bovenstaande en meer van dit soort zinnen blijkt geen echt concreet beleid.* Ad 5.1 Voortgangsrapportages. *Wat staat daarin en als er iets in staat, wat gebeurt daar dan mee?*	Ad.4.3.2. U geeft aan dat uit dat u de formuleringen niet echt concreet vindt. Dit beleidskader is een overkoepelend kader voor de regio. Meer concretere acties op dit terrein vindt u in het Programmaplan 'Alle inwoners horen erbij" van de Leidse Regio. Ad.5.1 De voortgangsrapportages geven aan hoe het staat met de uitvoering van het regionaal beleidskader (regionaal en binnen de subregio's). Dit gaat over de inhoud en ook over financiën. Op basis van de stand van zaken kan bestuurlijk worden bijgestuurd.
Adviesraad Voorschoten	**Advies/opmerking:**	**Reactie van het college:**
	1. Omvang van dit kader (32 bladzijden, 8.000 woorden) moet en kan korter en zeker concreter. Veel te algemeen en "te hoog over";	Dit beleidskader geeft op hoofdlijnen de visie en ambities voor de komende jaren voor de maatschappelijke zorg Holland Rijnland weer. De meer concrete acties voor de Maatschappelijke Zorg zijn in het Programmaplan "Alle inwoners horen erbij 2023-2029 voor Leidse Regio uitgewerkt.
	2. Opvallend is dat vooraf geen 0-meting of bestaande situatie aangegeven wordt, geen doel (behalve "niemand op straat" en wel evaluatie over 4 jaar. Op welke vlakken vindt er dan SMART een evaluatie en periodieke (hoe vaak?) rapportage plaats?	2.Er is zoals u aangeeft, geen 0 meting uitgevoerd voorafgaand aan dit regionaal beleidskader. Een 0 meting voor de maatschappelijke zorg is bijna niet uitvoerbaar. Het is voor een groot deel een vraagstuk dat zich maar lastig laat meten. De Ethos telling (2024) geeft meer inzicht gegeven op de aantallen dak- en thuisloze inwoners, maar is ook een meting op één dag. De evaluatie van dit beleidskader wordt uitgevoerd aan de hand van een aantal beleidsmatige indicatoren en data die we uit ons dashboard kunnen halen. Dit zal worden voorbereid.
	3. Het doel en waarborgen van de betrouwbaarheid van het dashboard is onvoldoende duidelijk;	3.Uw opmerking gaat over het regionale Dashboard Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland. Het Dashboard is voor de subregio's een instrument om te kunnen monitoren hoe de Maatschappelijke Zorg zich ontwikkelt en waar het nodig is om bij te sturen.
	5. Onvoldoende wordt concreet gemaakt wie waarvoor verantwoordelijk is, zeker op plekken waar een samenwerking met ketenpartners benoemd wordt;	5. Het is niet helemaal duidelijk waar uw opmerking op gericht is. In het algemeen wordt de governance structuur van de samenwerking weergegeven in bijlage 1 bij het beleidskader. Aan de opgaven wordt vanuit partnerschap gewerkt omdat iedereen vanuit zijn eigen kennis, rol en opgave verantwoordelijk is voor een deel van de opgaven/oplossing.

	6. Bij 4.2.4. worden er geen voorwaarden gesteld vooraf. Op welke wijze hanteer je dan structuur, verantwoordelijkheid en verantwoording van bestede middelen?	6. Bij 4.2.4. in het beleidskader onder de ambitie Wonen Eerst refereert u aan de paragraaf over gezamenlijke verantwoordelijkheid. Zie het antwoord bij 5.
	7. Met een dergelijk groot aantal samenwerkende gemeenten, hoe krijg je dat dan per gemeente eenduidig of conform een algemene methodiek ingevuld?	7. Wonen Eerst beslaat zowel de Maatschappelijke zorg als ook de woonportefeuille. In dat kader werken we nu op bestuurlijk niveau Wonen Eerst binnen Holland Rijnland verder uit. Dat traject loopt parallel aan de doelen van dit beleidskader. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenwerking aangaan met de Wonen-collega's en de woningcorporaties. Hiervoor zijn binnen Holland Rijnland al overleg tafels waarbij kan worden aangesloten, zodat alle gemeenten hierbij zijn aangesloten. Ongeacht welk onderdeel van het beleidskader dit betreft, de doordecentralisatie maakt het juist mogelijk om per gemeente een invulling te geven die past bij de lokale situatie. De uniformiteit zit er vooral in dat er overal voldoende voorzieningen worden aangeboden, zodat de regionale voorzieningen alleen kunnen worden ingezet bij de inwoners met complexe problematiek.
	Gaat op basis van dit kader, iedereen toch weer niet zijn “eigen ding” doen? Belangrijkste vraag is: er kan veel meer. In Leiden loopt dit goed. Het is iets voor VvE, maar die zit thans in het fusieproces met Participe.	Het beleidskader is op regioniveau geschreven. De Maatschappelijke Zorg is door gedecentraliseerd in Holland Rijnland. Dit betekent dat in de gemeenten de Maatschappelijke Zorg zo dichtbij als mogelijk bij onze inwoners is georganiseerd. Een klein deel van de Maatschappelijke zorg is gespecialiseerd en regionaal georganiseerd. We werken al vanaf 2023 nauw met elkaar samen op Holland Rijnland niveau als tussen de subregio's. Deze samenwerking blijft ook gedurende de nieuwe beleidsperiode van het regionaal kader bestaan. We zijn voor vele inhoudelijke zaken en ook financieel van elkaar afhankelijk. De kans dat gemeenten hun eigen plan trekken wordt daarmee verkleind. Binnen de Leidse regio hebben de vijf gemeenten bij de doordecentralisatie afgesproken het als één regio, met één opgave, en één plan en één budget de maatschappelijke zorg tot 2029 aan te pakken. Het Programmateam Maatschappelijke zorg Leidse regio geeft hier uitvoering aan.
Adviesraad	**Advies/opmerking:**	**Reactie van het college:**
Adviesraad Hillegom	De ASD is enthousiast over dit nieuwe beleidskader. Dit vanwege een aantal uitgangspunten die naar onze mening bewoners die dakloos dreigen te worden of zijn ten goede komen: - Preventie, het voorkomen dat mensen dakloos worden - Woonprobleem is niet altijd een hulpverleningsvraag - Housing First principe waardoor mensen vanuit een basis verder kunnen	Wij danken u voor uw positieve reactie op het nieuwe beleidskader en uw instemming met de uitgangspunten die u in uw advies noemt. Wij waarderen uw suggesties om het regionale beleid voor de Maatschappelijke Zorg te versterken en aan te scherpen.

	- Hulp, huisvesting dicht bij “huis”, zodat persoon zijn eigen netwerk behoudt. Na bestudering van dit beleidskader heeft de ASD geconcludeerd dat zij niet zoveel heeft toe te voegen, we lezen gewoon een heel stevig doortimmerd beleid. Toch wil de ASD met dit advies enkele suggesties meegeven die mogelijk meegenomen kunnen worden bij het definitieve beleidskader.	
	Preventie Mogelijk kan nog meer ingezet worden op preventie, door bijvoorbeeld snel het gesprek aan te gaan bij een huurschuld van meer dan twee maanden. En kunnen mogelijkheden uitgebreid worden om ervoor te zorgen dat huur rechtstreeks van een uitkering wordt betaald. In Amsterdam krijgen mensen die dreigen dakloos te worden snelle hulp bij schulden, een soort voorrang om erger te voorkomen. De ASD adviseert om dit ook in de regio Holland Rijnland toe te passen. (In hoeverre dit nog geen praktijk is). Dakloosheid ontstaat in voorkomende gevallen ook door een echtscheiding; in hoeverre heeft Voorleder1 eventueel een apart spreekuur voor mensen die gaan scheiden waarin dit probleem vroegtijdig meegenomen kan worden?	**Preventie** In het beleidskader staat dat het waar mogelijk extra inzetten van preventie belangrijk is om zo vroeg mogelijk passend in te zetten. Uw suggesties en voorbeelden (Amsterdam) helpen ons dit nog beter te doen. Binnen de gemeente Hillegom (en ook de andere Duin- en Bollenstreekgemeenten) gebruiken we de Vroeg Eropaf-aanpak. Dit betekent dat bedrijven als woningbouwverenigingen, energiebedrijven en zorgverzekeraars achterstanden melden bij de ISD. De ISD neemt contact met de inwoner op om hulp aan te bieden. Dak en thuisloosheid kent tal van oorzaken, waaronder ook echtscheidingen. Voorleder1 heeft al een spreekuur, specifiek voor mensen die gaan scheiden. Deze vindt plaats in Sassenheim maar is voor alle inwoners van Hillegom, Lisse en Teylingen toegankelijk.
	Woonprobleem is niet altijd een hulpverleningsvraag In het stuk staat bij blz. 9 punt 1.2: “niet alle dak-en thuisloze inwoners komen in aanmerking voor Maatschappelijke Opvang. Deze is alleen toegankelijk voor inwoners met een ondersteuningsvraag en meerdere problemen” (binnen kader WMO). Terecht wordt er vervolgens gekozen voor een bredere doelgroepbenadering om te voorkomen dat inwoners die eerst geen ondersteuning nodig hebben dat later alsnog nodig hebben omdat ze door dakloosheid in de problemen komen. Dit is prima; de adviesraad vraagt zich wel af hoe de gemeente deze doelgroep gaat benaderen. Want zij leven nu in de veronderstelling dat zij niet bij de gemeente kunnen aankloppen omdat ze geen hulpvraag hebben; alleen een woonvraag. Neem dit mee in de agenda van borgen en uitvoeren.	Ten aanzien van het woonprobleem; blz. 9 punt 1,2 en uw verdere opmerkingen in dit verband; In het beleidskader gaan we uit van de brede doelgroep van dak- en thuisloze inwoners, omdat het aantal inwoners dat hiermee geconfronteerd veel breder is. Een klein deel van de inwoners die zich meldt bij de toegang Maatschappelijke Opvang komt in aanmerking voor maatschappelijke opvang. We weten dat inwoners die niet in aanmerking komen voor Maatschappelijke Opvang, zelf een oplossing moeten vinden. Niet iedereen lukt het om tijdelijk bij familie of kennissen onderdak te vinden. We gaan de komende beleidsperiode ook voor de brede doelgroep naar Wonen Eerst toewerken, waarbij ook de bredere doelgroep met een woonvraag in beeld komt. Immers, wanneer blijkt dat een inwoner niet in aanmerking komt voor maatschappelijke opvang, kan erdoor in te zetten op wonen eerst voorkomen worden dat iemand verder afglijdt en op een later moment wel in aanmerking komt voor Maatschappelijke Opvang.

		De komende beleidsperiode gaan we hiermee met alle partijen zoals wooncorporaties en zorgpartners aan de slag om dit te realiseren.
	Housing First principe. Geweldig dat mensen eerst aan onderdak worden geholpen en zo een basis hebben om verder te werken. Zeker voor mensen die een tijdje dakloos zijn geweest is dit een begin, waarna ze vanuit dat dak boven hun hoofd verder kunnen werken aan hun andere problemen. Housing First Nederland pleit voor flexibele ondersteuning zo lang als nodig. De ASD ondersteunt dit pleidooi en hoopt dat de persoonsgerichte begeleiding ook aandacht heeft voor zaken als zich thuis voelen in de buurt, je van betekenis kunnen voelen en ergens deel van uit kunnen maken. Mensen die dakloos zijn geweest hebben bij de ASD aangegeven dat dit bijdraagt aan het vasthouden van het behouden van een woning en leven zonder dakloosheid.	Wij danken u voor uw positieve opmerking en beleidsaanbevelingen. Onze verdere reactie kunt u ook lezen in de volgende passage.
	Hulp, huisvesting dicht bij ‘huis’. Zoals bij de inleiding benoemd is de ASD enthousiast over dit uitgangspunt. We zijn wel van mening dat mensen de keuze moeten hebben om op een hele andere plek een nieuwe wooncarrière te beginnen wanneer ze daar gegronde redenen voor hebben. Denk bijvoorbeeld aan een ex-verslaafde die niet meer geconfronteerd wil worden met zijn plaatselijke netwerk van verslaafden of een jeugdige die uit de criminaliteit wil blijven en daarom elders een nieuwe start wil maken weg van “criminele vrienden”. De ASD adviseert de gemeente binnen en buiten Holland Rijnland samenwerking te zoeken met andere gemeenten om te kijken wat zij, in dit soort uitzonderlingsgevallen, kunnen betekenen.	Het landen in de buurt en in de wijk is voor inwoners die dakloos zijn geweest heel belangrijk. Het voelen van verbinding en het hebben van sociale contacten is hierbij van groot belang. Het uitgangspunt hierbij is dat bijna altijd wordt geprobeerd om inwoners in de eigen gemeente en de eigen wijk te huisvesten. Daar is hun sociale netwerk. We zijn het met u eens dat het voor sommige inwoners beter is om in een andere gemeente te gaan wonen, voor een nieuwe start en een nieuw netwerk. Die mogelijkheden zijn er ook, er kan maatwerk worden toegepast indien de situatie daarom vraagt. Hierbij werken we samen met de andere gemeenten uit de Duin- en Bollenstreek en uit Holland Rijnland.

Adviesraad	**Advies/opmerking**	**Reactie van het college**
Adviesraad Lisse	Hierbij doen wij u ons advies toekomen over het concept Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032. Het Regionaal Beleidskader heeft zijn grondslag in het Landelijk Actieplan Maatschappelijke Opvang. Het beleidskader sluit hier goed op aan. De regiovisie en de drie centrale ambities zijn een logische en goede stap voor de verdere uitwerking van het kader. Hetzelfde geldt voor de uitgangspunten.	Wij danken u voor het uitbrengen van uw advies en uw positieve reactie op de link met het Nationaal Actieplan Dakloosheid, de regiovisie en de drie centrale ambities.
	Toch willen we u nog enkele suggesties meegeven voor het concept Beleidskader en de verdere uitwerking hiervan naar regionaal en vooral sub regionaal en gemeentelijk niveau. In meerdere (grotere) gemeente en regio's zijn ook actieplannen met corporaties, maatschappelijke organisaties verder uitgewerkt. Hierbij worden ook doelen vastgelegd om binnen een bepaalde tijd huisvesting te organiseren voor dakloze mensen. Ook wordt in sommige regio's het aantal woningen, dat vrijgemaakt wordt, afgesproken. Dit maakt het beleidskader helderder en beter te monitoren. Het beleid wordt voor het grootste deel financieel gedekt door de Rijksoverheid. Maar de gemeenten zullen ook via de WMO kosten moeten vergoeden. Naast de schotten tussen de verschillende financieringsstromen kunnen er in regionaal verband ook schotten ontstaan tussen gemeenten. De WMO-gelden staan onder druk. Vooral bij gemeenten met een heel krappe begroting. Bij een gunstige lokale Ethos-telling kan die gemeente zich al rijk gaan rekening na de decentralisatie.	Het klopt dat de Maatschappelijke Zorg wordt gefinancierd door een doeluitkering van de Rijksoverheid. De opvang en ondersteuning aan de inwoners wordt gefinancierd uit de Wmo. Het is voor ons niet helemaal duidelijk wat uw vraag is. De dertien gemeenten in Holland Rijnland werken sinds 2023 samen om op lokaal en regionaal de Maatschappelijke Zorg uit te voeren. Dat gaat in goede samenwerking. Hiertoe is een financieel verdeelmodel ontwikkeld en vastgesteld. Wonen Eerst beslaat zowel de Maatschappelijke zorg als ook de woonportefeuille. In dat kader werken we nu op bestuurlijk niveau Wonen Eerst verder uit. Dat traject loopt parallel aan de doelen van dit beleidskader. Dit betekent dat we nadrukkelijk de samenwerking aangaan met de Wonen-collega's en woningcorporaties. De Ethos telling is in Holland Rijnland in 2024 eenmalig uitgevoerd. Er is dus geen sprake van een lokale Ethos telling. Dank u voor uw suggesties voor het verbeteren van samenwerking, coördinatie en monitoring van de Maatschappelijke Zorg. Decentralisatie zorgt ervoor dat dichtbij inwoners opvang en ondersteuning beschikbaar is. Uw oproep om zo efficiënt mogelijk te werken nemen wij ter harte.
	Door de decentralisatie wordt de governance met een laag uitgebreid. Hetzelfde geldt voor de managementlaag. Dit kan de overheadkosten verhogen en dit gaat ten koste van de hulp aan de opvang en ondersteuning. De leden van onze adviescommissie zijn/waren niet op de hoogte de al beschikbare opvangmogelijkheden in de gemeente en het	Ten aanzien van uw suggesties, waarvoor onze dank, kunnen we ten aanzien van uw referentie aan de elders bestaande actieplannen, de verbinding leggen met de ontwikkeling naar Wonen Eerst. Tijdens de informatiebijeenkomst op 9 december j.l. waren er diverse vragen over de beschikbare opvangmogelijkheden.

	nummer van de GGD voor het melden van Overlast en Zorg. Om de opvang en ondersteuning in de eigen wijk soepel te laten verlopen is bekendheid hiervan nodig.	De bekendheid van regelingen en mogelijkheden binnen de gemeente die u opbrengt, is een belangrijk punt. Wij zullen met dit oogpunt onze website en onze communicatie weer bekijken en aanpassen waar nodig.
	Holland-Rijnland doet mee aan de pilot voor arbeidsmigranten, die 6% van de doelgroep vormen. Deze pilot kan in de Bollenstreek gehouden worden. Hierbij adviseren wij u om de ondernemers, uitzendbureaus en huisvestingsbureaus te betrekken. Opvang in het eigen netwerk kan ook financiële en fiscale gevolgen hebben. Zowel landelijke als gemeentelijke regelingen veranderen als er inwoning (een thuisplek) plaatsvindt. Wij denken hierbij aan een uitkeringen, schuldenregeling, huursubsidie en fiscaal partnerschap. De overheid kan bezien of ze in deze situaties een tegemoetkoming kunnen geven. Goede informatie van de gemeente kan hier problemen voorkomen, zodat goed doen niet gestraft wordt. Advies samengevat: 1. De ASDL kan zich vinden in de uitgangspunten, regiovisie en de drie centrale ambities van het beleidskader. 2. Maak een sub-regionaal actieplan voor de Duin- en Bollenstreek en neem hier te monitoren doelen in op. Geef hierin extra aandacht aan maatschappelijke opvang voor arbeidsmigranten en beperk de financiële gevolgen van de overhead ten gevolge van deze decentralisatie. 3.Zorg voor de bekendheid van het meldingsnummer voor Zorg en Overlast.	De pilot voor de arbeidsmigranten is gericht op kortdurende opvang. Dit is een onderdeel van een landelijk traject vanuit de VNG. In bredere context worden de partijen die u noemt ook betrokken bij het verbeteren van de positie van arbeidsmigranten. We zijn op de hoogte van de mogelijk negatieve effecten voor toeslagen en uitkering voor inwoning bij familie. We zijn hierbij afhankelijk van landelijke wet- en regelgeving. Desondanks proberen we maatwerk te leveren en steeds naar de individuele situatie van de inwoner te kijken.
Adviesraad	**Advies/opmerking**	**Reactie van het college**
Adviesraad Teylingen	Allereerst willen wij onze complimenten uitspreken voor het concept Regionaal beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032. We zien hierin hoe er op gezamenlijke wijze, met gedeelde verantwoordelijkheid, een aanpak wordt neergezet die moet leiden tot passende Maatschappelijke Zorg op Maat. De uitgangspunten, de regiovisie en de drie genoemde centrale ambities onderschrijven we van harte.	Wij danken u voor uw complimenten voor het regionaal beleidskader. Het feit dat uw ASD de aanpak kunt onderschrijven en ook uw positieve oordeel over de regiovisie, de uitgangspunten en de 3 centrale ambities zien wij als een goede basis om in vertrouwen dit verder uit te gaan werken.
	We hebben een aantal aandachtspunten;	Dank u voor de aandachtspunten die u aan ons meegeeft.

	Hierbij is het, naar onze mening gewenst om ervoor te zorgen dat het voor de inwoners duidelijk is waar ze zich kunnen melden indien ze problemen ervaren en/of problemen bij anderen zien in het kader van maatschappelijke zorg. Bekendheid van het loket en van het meldingsnummer voor Zorg en Overlast is hierbij helpend. Zo kan de zorg nog beter aansluiten bij de behoefte en zorg van onze inwoners. Concretisering van de uitgangspunten en daarbij aangeven wat de doelen zijn, hoe en wanneer ze bereikt zijn, met goede monitoring en tussentijdse evaluaties op lokaal niveau, maakt de aanpak voor de inwoners duidelijk. Dit kan in een lokaal uitgewerkt plan worden gerealiseerd, waarbij b.v. de afspraken met de partners zoals zorgaanbieders, woningcorporaties en andere partijen, betrokken bij deze samenwerking, duidelijk zijn. In de kernuitgangspunten worden preventie en vroegsignalering genoemd. Hoe wordt dit vormgegeven? Hoe bereik je de mensen in gesloten systemen? Uit dit beleidskader valt in ieder geval duidelijk op te maken dat de gemeente, in samenwerking met andere partners op lokaal, subregionaal en regionaal niveau, er wil zijn voor alle inwoners. De voorgestelde samenwerking schept zeer hoge verwachtingen. Wij hopen dat het lukt om met elkaar de gestelde ambities waar te maken. De geschetste werkwijzen wekken zeker vertrouwen. Heel veel succes met de uitvoering hiervan. Graag blijven we op de hoogte. Ten alle tijden zijn we bereid om, daar waar gewenst, met u mee te denken.	We zijn het eens met uw opmerking dat het voor inwoners belangrijk om te weten waar ze terecht kunnen bij vragen of problemen. De bekendheid van regelingen en mogelijkheden binnen de gemeente die u opbrengt, is een belangrijk punt. Wij zullen met dit oogpunt onze website weer bekijken en aanpassen waar nodig. U pleit in uw advies voor concrete doelen, monitoring en evaluaties om de aanpak helder te maken. Binnen de Duin- en Bollenstreek is een programmaplan opgesteld voor de Maatschappelijke Zorg. Dit is eigenlijk een meer lokale inkleuring van de regionale plannen en biedt hierbij ruimte voor de eigen inwoners. Daarnaast is een preventieplan dakloosheid opgesteld, waar eind vorig jaar een aanvulling op is geschreven. Hierin wordt aandacht besteed aan nieuwe initiatieven, verbetering van huidige regelingen en dit alles gericht op de preventie van dakloosheid. Bij het uitvoeren van plannen wordt aandacht besteed aan monitoring en evaluaties. Het ambitieniveau van dit beleidskader is inderdaad hoog voor de Maatschappelijke Zorg en beslaat ook een langere periode. Dit doen we door samenwerking met alle partners. De regio wil optimaal inzetten voor onze inwoners om de Maatschappelijke Zorg te blijven doorontwikkelen en waar nodig te verbeteren. We danken u voor uw uitgesproken vertrouwen voor de geschetste werkwijzen en uw aanbod om ook in de komende tijd mee te denken. We houden u uiteraard op de hoogte van de uitvoering.
Adviesraad	**Advies/opmerking**	**Reactie van het college**
Adviesraad Katwijk	De Inwonersadviesraad is het eens met de wijzigingen in het beleidskader Maatschappelijke Zorg. Met toch een aantekening die mij is opgevallen tijdens het overleg. Het viel mij op dat de samenwerking onderling tussen de gemeenten te wensen overlaat, een betere communicatie onderling zou wenselijk zijn.We kunnen leren van elkaar op dit gebied.	Wij danken u voor uw positieve advies. De samenwerking tussen gemeenten in Holland Rijnland ten aanzien van de Maatschappelijke zorg is belangrijk, zowel in de subregio als ook regionaal. Aanbod kan lokaal van elkaar verschillen. We blijven ons daarvoor inzetten en van elkaar leren.

Adviesraad	Reactie/opmerking	Reactie van het college
Adviesraad Noordwijk	De Adviesraad is het met uw uitgangspunt eens dat het beleid ontwikkeld moet worden met de ervaringsdeskundige inwoners. We gaan er daarbij van uit dat u alle inwoners die tot nu toe gebruik maken van de maatschappelijke zorg daarvoor de gelegenheid geeft, niet alleen via sociale media, maar ook schriftelijk via huis-aan huis-media en via de cliëntenorganisaties in uw gemeenten. Juist de huidige gebruikers weten waar het schuurt en waar verbeteringen nodig zijn.	Dank u voor uw reactie. Tijdens het schrijven van het beleidskader zijn de ervaringsdeskundige inwoners in het panel van Lumen betrokken. We zullen de tekst over rol van ervaringsdeskundigen in het beleidskader aanpassen. Ook bij de uitvoering van beleid is het – zoals u ook aangeeft- belangrijk om de ervaringsdeskundige inwoners te betrekken. De gemeente Leiden zal dit beleidskader in de brede inspraak brengen, waarbij het mogelijk is voor betrokken organisaties om een reactie uit te brengen. Zorgaanbieders van Maatschappelijke Zorg zetten ervaringsdeskundigen in de Duin en Bollenstreek, in de ondersteuning aan inwoners. Contractueel is de inzet van ervaringsdeskundigen ook vastgelegd.
	U schrijft vervolgens dat als eis aan de ondersteuning wordt gesteld dat die passend en op elkaar afgestemd is. Wat u hier niet aangeeft is dat u voornemens bent de zorgaanbieders af te rekenen op dat uitgangspunt van u. Want als u dat niet doet, is het weinig zinnig om dit uitgangspunt hieraan te geven.	We werken samen met de gecontracteerde aanbieders van ondersteuning aan de inwoners op ontwikkeltafels en voeren periodiek accountgesprekken. Hierbij is het uitgangspunt dat ondersteuning passend en op maat is voor de inwoner die dat nodig heeft. Dat gebeurt nu ook, maar de komende periode wordt daar vol op ingezet vanuit samenwerking en gezamenlijke doelstellingen op basis van gelijkwaardigheid, waarbij de juiste ondersteuning (op maat) aan de inwoner het uitgangspunt is. En dat partners meewerken en inzetten naar wat nodig is voor onze inwoners.
	In uw missie geeft u aan dat iedereen een eigen, veilige en passende woonplek heeft en dat uw missie verder reikt dan alleen het eigen wonen, en ook betrekking heeft op het bredere beleidsveld van wonen. Vanuit onze ervaring met dit onderwerp zou u nog verder moeten kijken, namelijk naar de omgeving waarin het eigen wonen zich bevindt, namelijk de inrichting van de openbare ruimte. Dit pleit voor een meer integraal beleid op het terrein van wonen, waarin ook aandacht is voor de maatschappelijke effecten van keuzes op het gebied van wonen voor mensen die afhankelijk zijn van de maatschappelijke zorg. Verder waarderen wij de duidelijke keuze voor Wonen Eerst en het uitgangspunt dat dakloosheid in de kern een woonprobleem is. Daarbij is inzet nodig op samenwerking en verbetering van de bestaande systemen, en mogen de structurele oorzaken van bestaansonzekerheid niet vergeten worden. Structurele oorzaken vinden wij het tekort aan betaalbare woningen, de stijgende woonlasten, onzekere arbeidsrelaties én de instroom van	We zijn het eens met uw constatering dat de inrichting van de openbare ruimte in een wijk belangrijk is voor de inwoners die er wonen. Wonen en woningbouw is verbonden met hoe een wijk is ingericht en hoe de leefbaarheid wordt ervaren. Dit is essentieel voor alle inwoners om je thuis te voelen. Bij de Woonzorgvisies worden deze afwegingen al gemaakt en toegepast bij het opstellen van beleid. De inrichting van een wijk en de bereikbaarheid van voorzieningen is ook van belang voor een bredere groep inwoners zoals bijvoorbeeld ouderen. Wonen Eerst vraagt, zoals uw adviesraad ook aangeeft, inzet op samenwerking tussen verschillende partijen en verbetering van systemen. De structurele oorzaken die u aangeeft herkennen we en vraagt ook samenwerking met een breed aantal partners om dit in onze regio te verbeteren.

	laaggeschoolde arbeidsmigranten die aangewezen zijn op het wonen en werken in kwetsbare omstandigheden.	
	3. Regionale ambities Wij steunen uw ambitie om passende ondersteuning voor jongeren die 18 jaar gaan worden naadloos te laten doorlopen nadat ze 18 jaar zijn geworden. Alleen valt wel op dat dit blijkbaar nog niet geregeld is, terwijl deze wens vele jaren geleden ook al is 1 opgetekend. Dus zou het beter staan als deze paragraaf met wat meer dadendrang wordt opgeschreven. Zoals bijvoorbeeld dat deze al jarenlang bestaande wens uiterlijk in 2027 is gerealiseerd en dat die geldt voor de periode waarin jongeren tussen 18 jaar en 21 jaar oud zijn.	3.Regionale ambities De aansluiting van de passende ondersteuning voor jongeren van 18 jaar speelt zoals u ook aangeeft inderdaad al langer. De problematiek is dusdanig complex dat een termijn van 2027 niet haalbaar is. Wel zien wij een positieve ontwikkeling en andere trends ontstaan die vraagt om de daadkracht die u beschrijft. We zien dat hier steeds meer samengewerkt wordt door betrokken partners, maar toch zien we ook dat dit niet altijd goed gaat, waarbij jongeren tussen wal en schip (dreigen) te vallen. In dit beleidskader hebben we dit dan ook als ambitie verwoord waar we vanuit de Maatschappelijke Zorg samenwerken met Jeugd en betrokken partners. Landelijke wet- en regelgeving staan daadkracht hierbij soms in de weg.
	4. Regionaal samenwerken In deze paragraaf komen de randvoorwaarden aan bod. Vanuit de Adviesraad Noordwijk hebben wij de volgende extra randvoorwaarden:	4. Regionaal samenwerken Deze paragraaf beantwoorden we per door u aangegeven randvoorwaarden.
	A. Nieuw te formuleren beleid mag niet ten koste gaan van bestaand beleid zoals bijvoorbeeld geformuleerd ten aanzien van de woningtoewijzing. Hierbij moet de inzet zijn om te proberen te voorkomen dat kwetsbare groepen tegen elkaar worden uitgespeeld op de woningmarkt en in de maatschappelijke zorg. B. Bij gemeentelijke overheden bestaat al jarenlang de neiging om uit alle aanbieders die aan een beperkt aantal randvoorwaarden voldoen, de goedkoopste aanbieders te kiezen en om aan die aanbieders de uit te voeren werkzaamheden/diensten te gunnen. Als Adviesraad Noordwijk raden wij de gemeenten van Holland Rijnland aan om eerst een bepaalde minimale kwaliteit vast te stellen voor de uit te voeren werkzaamheden; om vervolgens de gebruikers van die werkzaamheden/diensten erover mee te laten praten of zij met de gekozen minimale kwaliteit daadwerkelijk uit de voeten kunnen. Pas die minimale kwaliteit zo nodig aan zodat de gebruikers er echt wat aan hebben en	A. We erkennen dat woningtoewijzing gaat om het verdelen van schaarse goederen. Wij zullen bij de aanpak Wonen Eerst rekening houden met de volledige pallet aan inwoners in een kwetsbare situatie die ook zoekende zijn naar een woning. Daarbij zullen wij optrekken met de collega's van wonen en de wooncorporaties. B. De randvoorwaarden die u aangeeft hebben te maken met aanbesteding. Over een paar jaar, tijdens de looptijd van het beleidskader zal gestart worden met nieuwe aanbestedingen. In dat kader zijn een aantal aspecten van belang waar een afweging in wordt gemaakt. Hierbij zijn kwaliteit en clienttevredenheid van belang naast een aantal andere aspecten. We danken u voor uw suggesties op dit gebied.

	kies vervolgens uit die groep aanbieders de goedkoopste aanbieders. Zo gaat de prijs niet boven de kwaliteit maar de kwaliteit (tot op zekere hoogte) boven de prijs.	
	C. De Adviesraad beveelt aan om in de paragraaf Financiën niet alleen aan te geven dat vanaf 2026 de weergegeven bedragen geïndexeerd zullen worden, maar ook op basis van welk kengetal die indexatie plaats vindt. D. Onderken dat Wonen Eerst niet alleen een bepaalde manier is om het beleid uit te werken, maar ook een duidelijke keuze voor sociale rechtvaardigheid, waarbij wonen wordt gezien als een basisrecht voor iedereen. 5. De Adviesraad stelt voor om aan de nota een begrippenkader toe te voegen.	C. U geeft als aanbeveling om voor indexaties voor de komende jaren een kengetal op te nemen. Het is niet mogelijk om voor de komende jaren dit nu op te nemen. Elk jaar wordt de indexatie opnieuw regionaal door gemeente Leiden vastgesteld naar aanleiding van de september circulaire. D. In het beleidskader staat dat we inzetten op Wonen Eerst. Ook gaan we zowel in de regiovisie als bij de uitgangspunten ervan uit dat eerst een woonplek nodig is om te werken aan herstel en perspectief. 5. in Bijlage 3 bij het beleidskader is een begrippenkader opgenomen.
Adviesraad	**Advies/opmerking:**	**Reactie van het college:**
Adviesraad Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem	De Adviesraden steunen van harte het beleid dat iedere inwoner recht heeft op een passende, veilige woonplek met passende ondersteuning waar nodig. Ook steunen wij de visie dat Maatschappelijke Opvang slechts tijdelijk en kortdurend moet zijn en zo veel mogelijk overbodig wordt gemaakt. Hierbij is nadrukkelijk samenwerking nodig van gemeenten, inwoners, ervaringsdeskundigen, zorgaanbieders en wooncorporaties. Naar aanleiding van de voorlichting door de projectleider en betrokken ambtenaren van genoemde gemeenten hebben de genoemde adviesraden vanuit de eigen situatie en beeldvorming gewerkt gezamenlijk een analyse van het beleidskader gemaakt en hierbij adviezen opgesteld. Wij vinden dit beleidsvisie positief, de ambities, die daarbij horen zijn preventie en vroeg signalering, vervolgens woningen, en als derde lokale en specialistische ondersteuning. Het beleidskader herhaalt deze drie onderdelen, maar wordt niet concreet over uitwerking en aanpak. Wij missen de resultaten van de periode 2017-2025 ten tijde van het vorige beleidskader.	Wij danken u voor uw advies en waarderen uw positieve reactie op het beleid, de visie en de uitgangspunten die in het regionaal beleidskader zijn opgenomen. Dat u daarbij met de 3 gemeenten in samenwerking een integraal advies heeft gegeven waarderen we als colleges. Voor het realiseren van de ambities van het beleidskader is, zoals u ook aangeeft, inderdaad intensieve samenwerking nodig met de door u genoemde partijen. Vanuit de Maatschappelijke Zorg kunnen we op regionaal niveau dit aangeven en agenderen voor bijvoorbeeld Wonen Eerst. Dit kunnen we niet alleen, maar in samenwerking met woningcorporaties en aanbieders. U geeft aan dat u in het beleidskader de concreetheid en uitwerking mist bij de visie en de ambities. Het regionaal beleidskader geeft de visie en ambities voor Holland Rijnland aan op hoofdlijnen voor de komende jaren. In Holland Rijnland wordt de Maatschappelijke Zorg zo dicht als mogelijk bij de inwoners lokaal georganiseerd. De uitwerking en concrete aanpak is voor een deel uitgewerkt in het Actieplan Voorkomen Dakloosheid Rijnstreek (2021), en in 2026 gaan de Rijnstreekgemeenten de benodigde acties uitwerken in een subregionaal programmaplan. Dit programmaplan wordt ook aan uw adviesraden voorgelegd wanneer deze meer vorm heeft gekregen. In elke gemeente wordt de Maatschappelijke Zorg lokaal vormgegeven.

		Het vorige beleidskader 2017-2025 is gericht geweest op het door decentraliseren vanaf 2023 van de Maatschappelijke Zorg. Het heeft ook de basis gelegd voor de huidige regionale samenwerking en doordecentralisatie naar de gemeenten. Het nieuwe beleidskader geeft daar verder vervolg aan.
	Wij zijn kritisch over de uitgebreide organisatie die opgetuigd wordt: van 13 gemeenten in 3 sub regio's, samenwerkings- en dienstverleningsovereenkomsten, commissies, een driehoeksoverleg, een directeurenoverleg, een regionaal overleg maatschappelijke zorg, een regionaal team specialistische maatschappelijke zorg en een uitwisselend werkoverleg uit de verschillende sub regio's. Het leidt tot een parallelle complexe overlegstructuur met alle partijen en instanties, die ook nu al betrokken zijn bij preventie, wonen en zorg en ondersteuning. • Overkoepelend willen wij aangeven dat de koers in het beleidskader helder is, maar zij mist op cruciale punten uitvoeringskracht en bestuurlijke doorzettingsmacht. Om de ambities daadwerkelijk te realiseren moet ons inziens worden ingezet op: • Nagedacht worden over een passende regionale governance • Programmatische uitvoering concretiseren • Data-gedreven en vraag gestuurde coördinatie van het woonaanbod • Inbreng van ervaringsdeskundigen institutionaliseren • Dienstverlening expliciet verbeteren • Deze inzet wordt in het vervolg van dit advies door ons nader toegelicht.	U geeft aan kritisch te kijken naar de wijze waarop regionale samenwerking in de Maatschappelijke Zorg zo efficiënt mogelijk is georganiseerd. We geven u graag de volgende toelichting: In Holland Rijnland is de Maatschappelijke Zorg gedecentraliseerd. Vanuit de centrumgemeente Leiden worden rijksmiddelen verdeeld op basis van regionale afspraken. De gemeenten zijn hierdoor zelf verantwoordelijk. Op regionaal niveau is er aanbod van gespecialiseerde opvang en wonen met ondersteuning voor inwoners met complexe problemen, waarvoor binnen de eigen gemeente geen passende opvang of ondersteuning beschikbaar is. Om dit op regionaal, subregionaal en lokaal niveau goed te organiseren en samen te werken, is er regelmatig regionaal overleg. In bijlage 1 bij het beleidskader staat een toelichting op deze samenwerking. Daarin is te lezen hoe er op bestuurlijk en ambtelijk niveau wordt samengewerkt. Op het eerste gezicht lijkt dit misschien uitgebreid, maar de verschillende onderdelen hangen met elkaar samen en ondersteunen elkaar. Afspraken worden vastgelegd in de samenwerkings- of dienstverleningsovereenkomst. Deze worden uitgevoerd door de subregio's en het regionaal team specialistische zorg en gemonitord en besproken in de Commissie Maatschappij (bestuurlijk) en in het Regionaal Overleg Maatschappelijke Zorg. Zonder overleg kunnen geen afspraken worden vastgelegd hoe we samenwerken. Deze gehele structuur zorgt ervoor dat er voldoende draagvlak is en dat er zowel lokale als (sub)regionale afstemming plaatsvindt.
	<u>1. Borging van de samenwerking tussen gemeenten in de regio Holland Rijnland</u> <u>Analyse</u> Het beleidskader beschrijft bestaande structuren zoals: • De Commissie Maatschappij, het Regionaal Overleg en het Driehoeksoverleg als bestuurlijke en ambtelijke samenwerkingslijnen, • De rol van Leiden als centrumgemeente en trekker van regionale monitoring, dashboards, rapportages en coördinatie, • De sub-regionale samenwerking voor lokale uitvoering ('lokaal tenzij') en regionale specialisatie waar nodig,	<u>1. Borging van de samenwerking tussen gemeenten in de regio Holland Rijnland reactie op de analyse en advies</u> We verwijzen u deels naar de beantwoording in de eerste paragraaf. U refereert in uw advies ook aan de samenwerking voor verdeling van woonruimte, huisvesting van daklozen en urgentieregelingen. U pleit voor betere samenwerking op vraagstukken die spelen binnen het woonbeleid. Voor onze ambitie om door te ontwikkelen naar Wonen Eerst zijn deze vragen relevant. In dat verband gaan we ermee aan de slag.

	• Deze structuur borgt samenwerking vooral *procedureel*, maar geeft nog weinig richting aan regionale doorzettingsmacht, gezamenlijke prioritering en besluitvorming over schaarse woonruimte. **Advies** Ontwikkel de samenwerking binnen Holland-Rijnland verder in reeds bestaande kaders. Voorbeelden: ruimte maken voor huisvesting van daklozen binnen de Regionale Huisvestingsverordening voor Holland-Rijnland, een samenvoeging van de urgentieregelingen en de beschikbaarstelling van wooncontingenten, zodat daadwerkelijk ruimte kan worden gemaakt voor woningen voor inwoners, die nu als dakloos worden aangemerkt.	Voor het beleidskader Maatschappelijke Zorg is dat de belangrijkste ambitie voor de komende jaren. De onderdelen die u noemt (de huisvestingsverordening, de urgentie- en contingentregeling) komen ook aan bod om in regionaal verband onder de loep te nemen. Besluiten hierover worden genomen in de bestaande gremia van Holland Rijnland, met adviezen en bestuurlijke denkkracht vanuit gemeenten, corporaties en zorginstellingen. De Rijnstreek is hierbij ook ambtelijk en bestuurlijk betrokken, zowel in het opzicht van Wonen als Maatschappelijke Zorg.
	<u>2. Coördinatie van vraag en aanbod met empowerment</u> <u>Analyse</u> Het beleidskader benadrukt: • 'Wonen Eerst' betekent eerst woonruimte, dan zorg, met maatwerk en regie bij inwoners • Ondersteuning wordt georganiseerd rond de inwoner, herstelgericht en gericht op zelfredzaamheid • Ervaringsdeskundigen worden betrokken bij ontwikkeling en evaluatie van beleid Toch ontbreekt een operationele vertaling naar: • coördinatie van vraag-aanbod op woonruimte, • een instroom- en doorstroommodel, • en formele positie van ervaringsdeskundigheid in besluitvorming. • Coördinatie van vraag en aanbod Om de beleidsvisie van Holland-Rijnland te kunnen realiseren moet eerst woonruimte beschikbaar zijn. De vraag mag dan wel duidelijk zijn uit de Ethos-telling (1175 daklozen), maar de grote vraag is waar de benodigde woningen vandaan moeten komen. Corporaties en commerciële verhuurders zullen deze moeten leveren. **Advies** 1. Belangrijk is, dat de passende ondersteuning en de beschikbaarstelling van woningen aan dakloze inwoners niet	<u>2. Coördinatie van vraag en aanbod met empowerment</u> Ten aanzien van uw analyse en advies; Voor punt 1en 2 verwijzen we u naar de beantwoording onder punt 1. Wij danken u voor uw suggesties die meer beleidsmatig van aard zijn. We nemen deze ter harte. Ten aanzien van punt 3 en 4: De lokale ondersteuning van inwoners is zo dichtbij mogelijk georganiseerd. Als een inwoner een nieuwe woonplek krijgt, wordt ingezet op ondersteuning vanuit het sociale netwerk en de professionals in de wijk. Dit is gericht op een zachte landing en de leefbaarheid voor alle inwoners. U pleit voor een duidelijke rol en betrokkenheid voor de ervaringsdeskundige inwoners. In de gemeenten worden zij regelmatig gevraagd om advies en inbreng bij beleidsvoorbereiding en uit voering. In het beleidskader zullen we de rol van ervaringsdeskundige inwoners verder verhelderen.

	vrijblijvend is. De 'driepartijenovereenkomst' uit de contingentregeling kan -na aanpassing- onder deze koppeling het fundament vormen. 2. Wij adviseren de gemeenten om voldoende passende tijdelijke woonvoorzieningen beschikbaar te hebben. 3. Het is nodig dat de inwoners van de buurt worden betrokken en in voorkomend geval ondersteuning kunnen krijgen van de betrokken hulpverlener. 4. De inzet en beschikbaarheid van ervaringsdeskundigen wordt onvoldoende zeker gesteld in het beleidsplan. Wij adviseren op te nemen op welke wijze de inzet van ervaringsdeskundigen structureel wordt geborgd en gefinancierd, dat zij gelijkwaardig betrokken zijn en worden bij het opstellen van het uitvoeringsplan en te borgen dat er een poule beschikbaar is voor de gehele regio Holland Rijnland.	
	<u>3. Verbeterde dienstverlening: waar staat dit in het beleid?</u> <u>Analyse</u> Het beleidskader benoemt verschillende elementen van dienstverlening: • ondersteuning moet dichtbij, passend, goed afgestemd en zonder drempels georganiseerd worden. Eén samenhangende aanpak voor inwoners in de wijk (preventie, ondersteuning, werk & inkomen, veiligheid). Voorkomen dat inwoners tussen wal en schip vallen (sluitend netwerk), meer aandacht voor 18-/18+ overgang en vroegsignalering. Wat echter níet concreet beschreven wordt: • Hoe gemeenten hun dienstverlening verbeteren (procesverbetering, wachttijden, toegangssystematiek). Van belang is dat gemeentes het belang van samenwerking tussen de uitvoerende organisaties stimuleren en mogelijkheden tot ontschotting erkennen. Zodat maatwerk geleverd kan worden. • Eén ingang, één samenhangende aanpak, die duidelijk is voor allen en die werkt. Wij denken dat dit met zoveel gemeenten, partijen en zorgaanbieders een illusie is. Beter is het -zoals ook wordt voorgesteld in het concept- een meer persoonlijke invulling te bieden.	<u>3 Verbeterde dienstverlening: Analyse en Advies</u> U geeft aan dat de verbetering van dienstverlening aan inwoners niet concreet genoeg wordt beschreven. Ook vraagt u hoe inwoners ondersteund worden het systeem te navigeren en hoe regionale informatie ingezet wordt de dienstverlening in alle gemeenten te verbeteren. In de subregionale uitwerking van dit regionale programmaplan zullen de Rijnstreekgemeenten acties opnemen ten aanzien van de dienstverlening. Bij het opstellen van het subregionale uitvoeringsprogramma Rijnstreek zullen gemeenten de diverse routes die inwoners afleggen in de Maatschappelijke Zorg in de Rijnstreek onder de loep nemen. Dit zal mogelijk ook iets gaan betekenen voor bestaande processen en de samenhang tussen de werkwijzen van de verschillende gemeentelijke beleidsterreinen. Ten aanzien van uw advies: 1. In de regio Holland Rijnland hebben de portefeuillehouders van zowel Wonen als Maatschappelijke Zorg uitgesproken dat de ambitie Wonen Eerst hun gezamenlijke opdracht is. Dit betekent ook dat de diverse portefeuillehouders uitwerken hoe Wonen Eerst in onze regio gaat uitzien. Dit betekent echter niet dat dit automatisch direct invloed heeft op wachttijden of hoe gemeenten de toegang hebben ingericht. Dit hangt namelijk samen met andere factoren die wij als gemeenten niet altijd in de hand hebben. Gemeenten hebben daarnaast beleidsvrijheid: wij kunnen als Rijnstreek niet

	• Hoe regionale informatievoorziening dienstverleningsprocessen ondersteunt. • Hoe inwoners worden begeleid door het systeem (navigatie). **Advies** 1. Ontwikkel een “Dienstverleningskader Wonen Eerst” met: o één vergelijkbare toegang in betrokken gemeenten tot maatschappelijke zorg én woonvraagstukken, o maximale wachttijden, o afspraken over warme overdracht, o feedbacksystematiek met ervaringsdeskundigen.	opleggen hoe de toegang eruitziet in de Duin- en Bollenstreek en de Leidse regio, en andersom ook niet. Wel hebben we al afspraken gemaakt bij de doordecentralisatie over bijvoorbeeld wat voor onderzoek de toegang doet voor indicatiestelling en hoe die indicaties vormgegeven worden. Maar wat eerder in deze nota van beantwoording ook al is gezegd: het meenemen van ervaringsdeskundigheid is inderdaad een belangrijk onderwerp wat beter in het beleidskader moet worden uitgewerkt en dat heeft zeker ook een link met de ambitie Wonen Eerst. En warme overdracht is altijd onderdeel van de afspraken die Tom in de buurt als toegang en trajectregisseur heeft met gemeente, maatschappelijke zorgaanbieders, de regionale toegang Maatschappelijke Zorg en andere partners zoals woningcorporaties.
	2. Versterk integraal werken door één regisseur per inwoner te waarborgen, regionaal erkend door alle partijen. Door het inzetten van een regisseur, c.q. zaakwaarnemer, die voor de betreffende dakloze inwoner op de bres staat en die de verbinding legt tussen de vraag naar ‘een passende, veilige woonplek’ en ‘passende ondersteuning’. Immers, het ‘ontschotten van beleidsterreinen’ gaat niet vanzelf en vergt kennis van de gemeentelijke structuren en regels van zorgpartijen in combinatie van de problematiek van dakloze inwoners op de gebieden werk en inkomen, schulden en veiligheid. Deze regisseur wordt gestationeerd binnen de lokale situatie en geldt als meldpunt voor inwoners, die dakloos zijn of dreigen te worden. Ook ervaringsdeskundigen worden hier nadrukkelijk bij betrokken. Preventie, vroeg signalering en het organiseren van passende ondersteuning zijn op die manier geborgd.	2. Bij de doordecentralisatie hebben de Rijnstreekgemeenten de toegang en trajectregie voor de Maatschappelijke Zorg belegd bij Tom in de buurt. Onderdeel van trajectregie is het naast de inwoner staan en met de inwoner en partners een integraal plan maken waar wonen en passende ondersteuning concreet in staan beschreven. Het klopt wel wat u zegt: dit integraal werken en ontschotting is niet een klip-en-klare uitdaging, iedere partner en domein is hierbij nodig. Als gemeenten is het nodig intern elkaars opdrachten en werkwijzen goed te kennen en elkaar te ondersteunen bij vraagstukken waarvan niet helder is wat de juiste werkwijze is.
	3. Voeg een serviceparagraaf toe aan het beleidskader, waarin expliciet wordt gemaakt hoe dienstverlening wordt verbeterd. Ongetwijfeld zullen de genoemde organisaties toezeggen samen te werken. Door problemen in hun capaciteit of financiële beschikbaarheid is het altijd mogelijk dat onvoldoende doeltreffend hulp wordt verleend en wonen wordt zeker gesteld. Uit oogpunt van doelmatigheid en ontwikkeling van deskundigheid.	3.Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor een goede dienstverlening aan hun inwoners binnen het hele sociaal domein, van toegang tot jeugdhulp tot werk en inkomen. U geeft terecht aan dat gemeenten hier actief aandacht aan moeten besteden en stappen in moeten zetten. Dit onderwerp kan indien van toepassing zowel ambtelijk als bestuurlijk op de regionale agenda worden geagendeerd. De zorgen die u noemt over financiële of capaciteitsproblemen bij organisaties, moeten gemeenten in Holland Rijnland goed in de gaten houden. Daarom stimuleren en ondersteunen wij samenwerking tussen organisaties. De zorg verandert snel en we willen dat inwoners doelmatig en deskundig worden geholpen.

	4. Is er een projectteam voor de coördinatie van de inrichting van dit beleid? Analyse Het beleidskader noemt wel: • een regionaal coördinator bij gemeente Leiden voor monitoring en rapportages • bestuurlijke en ambtelijke overleggen, • subregionale samenwerking, maar geen dedicated projectteam dat de implementatie van Wonen Eerst, preventie-inzet, ontschotting en woonruimtecoördinatie integraal aanpakt. De schaal en impact van de koerswijziging vraagt o.i. om meer dan een coördinator; het vraagt om een programmatische aanpak. **Advies** 1. Zorg voor goede afstemming en coördinatie. Zoals eerder aangegeven denk aan: - realisatie van Wonen Eerst (inclusief wooncomplexen, contingent-afspraken etc.), - monitoring en data, - uitvoering van preventieopgaven, - afstemming en vergelijkbare van dienstverlening, - borging van ontschotting. Voorkomen van een complex vergadercircuit. Een mogelijkheid is ook dat een data-analist de resultaten verzamelt en interpreteert, dat kan als fundament voor een grondige en structurele evaluatie dienen. In zijn algemeenheid is het beleidskader goed, maar staat of valt bij de organisatorische inrichting en de mate van samenwerking tussen de diverse betrokken organisaties. Voor het behalen van succes adviseren wij vast te leggen wie de regie heeft, wat de voorwaarden zijn voor de data-uitwisseling en hoe de financiële borging is geregeld.	4. Is er een projectteam voor de coördinatie van de inrichting van dit beleid? Beantwoording Analyse en Advies De regionale samenwerking die opgenomen is in het beleidskader in bijlage 1, heeft betrekking op de Maatschappelijke Zorg. Dit geeft weer hoe we regionaal samenwerken. Daarin staat ook beschreven hoe regie, financiën en gegevensverwerking is geregeld. Bij de doordecentralisatie van de Maatschappelijke Zorg is afgesproken dat de verantwoordelijkheid van de uitvoering bij de individuele gemeenten is. De monitoring van dit regionaal beleidskader wordt op regionaal niveau georganiseerd. De koerswijziging van Wonen Eerst wordt separaat als project opgepakt met een projectleider om dit te trekken. Ook zijn portefeuillehouders van zowel Wonen als Zorg uit de subregio's betrokken in een stuurgroep om Wonen Eerst richting te geven in onze regio. Dank u voor uw suggesties voor het verbeteren van samenwerking, coördinatie en monitoring voor Wonen Eerst. Ook uw oproep om zo efficiënt mogelijk te werken nemen wij ter harte. Gemeenten in Holland Rijnland werken momenteel al met een regionaal Dashboard Maatschappelijke Zorg om de uitvoering in de subregio's te kunnen monitoren. Om goed met elkaar deze monitor in te richten en vervolgacties te beleggen naar aanleiding van resultaten uit de monitoring, zijn er inderdaad verschillende overleggen nodig. Dat ziet er mogelijk op het oog complex uit, maar het zorgt ervoor dat gemeenten in de regio op de hoogte blijven van wat er in de andere subregio's en in de specialistische Maatschappelijke Zorg gebeurt. Dit is belangrijk dat gemeente op de hoogte zijn van elkaars ontwikkelingen en regionaal samenwerken. Ontwikkeling de ene subregio of in de specialistische Maatschappelijke Zorg kan gevolgen hebben voor de andere subregio's.
	5. Tot slot Hoe zorgen onze gemeentes ervoor dat de burger die dak-of thuisloos wordt niet verloren raakt in de complexiteit van de organisatie?	Zoals hierboven beschreven, lijkt de organisatie van de maatschappelijke zorg in de regio op het eerste gezicht complex.

	- In het algemeen zijn wij als adviesraden bezorgd over het ontstaan van een zeer complexe bestuurlijke organisatie, waar daardoor veel geld op gaat aan besturen en overleggen. Geld dat niet ten goede komt aan de cliënten. Wie bewaakt de budgetten, welk percentage gaat naar de organisatie en wat aan de werkelijke opvang en zorg? - De gemeente blijft verantwoordelijk, maar is ook afhankelijk van de regio, hoe slagvaardig kan de gemeente zelf acteren? - Door de decentralisatie zijn alle gemeentes zelf verantwoordelijk voor hun eigen daklozen, dat gebeurt lokaal, maar men moet wel hetzelfde denken en aanpakken als de regio. Daarnaast heeft men de regiogemeentes nodig voor specifieke opvang en afspraken over beschikbare woonvoorzieningen en zorg. Wat als er zaken misgaan, de complexiteit zorgt ons inziens voor onduidelijkheid. - Wij adviseren via informatie uit het dashboard frequenter rapportages met gemeentes te bespreken. - Kunnen de individuele gemeentes voldoende het gevoerde beleid monitoren? Levert de rapportage uit het dashboard voldoende informatie op? - Kunnen gemeentes met betrekking tot de situaties van arbeidsmigranten onderzoeken of dergelijke werkgevers kunnen worden aangesproken over de kosten die de gemeente maakt om alsnog in passende huisvesting te voorzien. - Wij adviseren ook in het beleidsplan op te nemen welke maatregelen kunnen worden genomen als de inwoner niet meewerkt aan herstel van zijn bestaanszekerheid: in het bijzonder als ook gezinsleden hierbij betrokken zijn of worden. Te denken valt aan een constructie volgens de OGGZ, waarbij een inwoner die een gevaar is voor anderen of zichzelf via een rechterlijke machtiging kan worden opgenomen in een instelling en/of mee moet werken aan herstel van functioneren en de bestaanszekerheid. - Kunnen de individuele gemeentes lokaal aanpassingen doen om maatwerk voor burgers te waarborgen?	Deze manier van werken helpt gemeenten en partners juist om samen doelen te bepalen, acties uit te voeren en de voortgang te volgen en te evalueren. Het doel is om middelen, tijd en mensen zo goed mogelijk in te zetten voor de Maatschappelijke Zorg. Wonen Eerst is daarbij opgenomen als ambitie, om zorg en gemeentelijke middelen effectief te gebruiken. Omdat de Maatschappelijke Zorg te maken heeft met verschillende groepen inwoners, is een goede balans nodig tussen beleidsruimte voor individuele gemeenten en wat beter regionaal kan worden georganiseerd. Dit doen gemeenten door samen te werken in subregionaal of regionaal verband. In de Rijnstreek hebben de gemeenten Kaag & Braassem en Nieuwkoop een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten met Alphen aan den Rijn. Een van de diensten in deze DVO is het rapporteren over de uitvoering van de Maatschappelijke zorg op subregionaal niveau. Deze rapportages gebeuren halfjaarlijks en per heel kalenderjaar en worden ambtelijk en bestuurlijk gesproken. Uitkomsten van de rapportages vormen de gronden voor het eventueel bijsturen van beleid en uitvoering in de subregio. Deze DVO-rapportages vormen ook input voor Regionale dashboard Maatschappelijke zorg. Zo is het mogelijk om voor gemeenten en de regio om de uitvoering uit elke subregio vergelijken. Het is onze ambitie om te blijven doorontwikkelen. In Holland Rijnland werken wij met andere regio's nauw samen voor het beleid ten aanzien van arbeidsmigratie. De commissie economie met de portefeuillehouders economie heeft ook zijn vizier op de woon- en werkomstandigheden van arbeidsmigranten. De rol van werkgevers wordt daarin ook besproken. - Zoals iedere bestuurlijk gremium in Nederland, moeten gemeenten zich houden aan wet- en regelgeving. Deze wet- en regelgeving geeft de kaders wat gemeenten en zorgorganisatie wel en niet kunnen doen met betrekking tot inwoners die bewust of onbewust hun eigen herstel belemmeren. Kennis over wat wel en niet mogelijk is volgens de relevante wetgeving, is voor gemeenten en zorgorganisaties zeker relevant. Dit betekent niet dat er altijd iets is wat gemeenten en partners actief kúnnen doen: herstel werkt vaak het beste als een inwoner daar ook intrinsieke motivatie toe heeft en niet gedwongen is opgelegd. Lokaal maatwerk is voor zorg én wonen al mogelijk. Dat is ook een van de hoofdredenen waarom doordecentralisatie al in Holland Rijnland is doorgevoerd.

	Wij vragen u de aanbevelingen en geschetste zorgpunten mee te nemen in het overleg met de andere betrokkenen in de regio Holland Rijnland.	Verantwoordelijkheid en lokaal maatwerk gaan namelijk hand in hand. Het regionaal beleidskader geeft een gedeelde visie weer waarom we inzetten op de ambities zoals beschreven. Daarbinnen hebben gemeenten eigen regie over hoe deze ambities te bereiken. En daar zal de Rijnstreek antwoord op geven door middel van het subregionale uitvoeringsprogramma.